

Stereotypiat ja uutinen

Walter Lippmann (1889–1974) lienee maailman vaikutusvaltaisimman yksittäinen lehtimies. Hänen kolumnejaan, jotka ilmestyivät vuosina 1931–1967 kahdesta neljään kertaan viikossa ensin New York Herald Tribunessa ja sittemmin Washington Postissa ja Newsweekissa, luettiin paitsi Yhdysvalloissa myös kaikilla muilla mantereilla.

Suurin Lippmannin vaikutusvalta oli luonnollisesti hänen kotimaassaan, jossa hänen kirjoituksensa eivät olleet niinkään kommentteja politiikkaan vaan politiikkaa itseään. Lippmann otti kantaa, rusikoi ja vaikutti - aikansa infokraatti epäilemättä. Kun Helsingin Sanomat alkoi toukokuussa 1956 julkaista säännöllisesti Lippmannin palstaa, kutsuttiin kolumnistia pitkäkköissä esittelyssä "Amerikan todellisen journalismin viimeiseksi alkuperäiseksi ilmenemismuodoksi".

Lippmannin ajattelun peruskivenä olivat filosofian opinnot Harvardissa William Jamesin ja George Santayanan johdolla. Yliopiston jälkeen hän aloitti pienissä sosialistisissa lehdissä, kunnes vähitellen siirtyi vaikutusvaltaisempiin medioihin. "Socialismistaan" huolimatta hän oli poliittisessa ajattelussaan lähinnä konservatiivi, joka korosti

yhteiskunnan järkipäistä ohjaimista ja kannatti vastuuntuntoisen johdon ohjaamaa politiikkaa. Kun Lippman täytti 80 vuotta, kutsui syntymäpäivä uutisen otsikko häntä "kolumnisti-filosofiksi".

Erehtymätön Lippman ei ollut. Vuonna 1962 hän herätti meillä kohua kirjoittaessaan Suomen kuuluvan "kommunistiseen Eurooppaan". Seuraavassa kolumnissaan hän korjasi virheensä. Syksyn 1967 viimeisessä kirjoituksessaan Lippmann hätkähdytti ilmoittaessaan kannattavansa Richard Nixonia Yhdysvaltain seuraavaksi presidentiksi, koska uskoi tämän mahdollisimman nopeasti vetäytyvän kunniallisesti Vietnamin sodasta, johon presidentti Johnson oli pahasti juuttunut. Nixon korjasi erehdyksensä Vietnamin vasta useita vuosia myöhemmin.

Lehtikirjoitusten ohella Lippmann julkaisi toistakymmentä teosta yhteiskuntafilosofiasta, politiikasta, joukkotiedotuksesta. Tunnetuin niistä lienee artikkelikokoelma *Cold War* (1947), joka antoi nimen kokonaisuudelle aikakaudelle. Oheiset kaksi katkelmaa on lyhentäen valittu hänen tiedotusoppillisesta klassikostaan *Public Opinion* (1922). Suomennos on Veikko Pietilän.

Stereotypiat

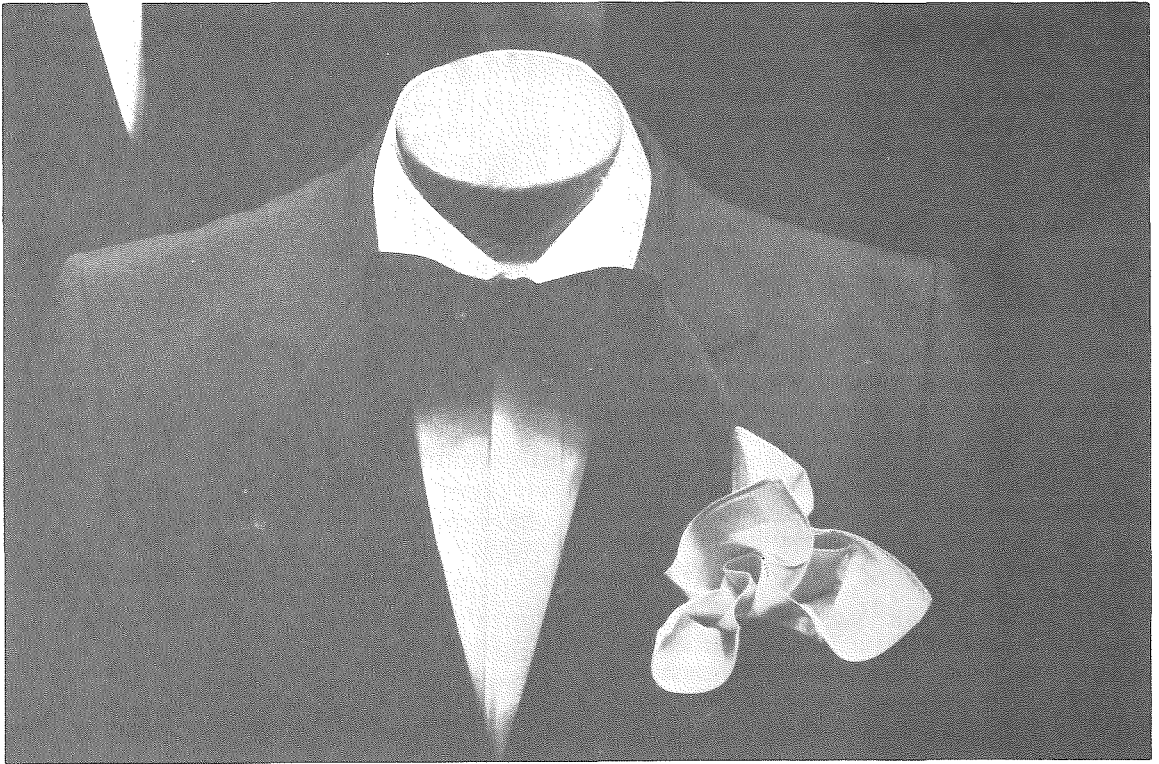
1. Kukin meistä elää ja työskentelee pienellä kaistalla maan päällä. Me liikumme pienissä ympyröissä ja niistäkin ympyröistä, joihin olemme kosketuksissa, tunnemme vain muutamia läheisemmin. Laajakantoisista julkisuuden tapahtumista näemme parhaimmillaankin vain tietyn vaiheen ja tietyn puolen. Tämä pätee niin niihin huomattaviin asiantuntijoihin, jotka laativat sopimuksia, säätävät lakeja ja antavat määräyksiä, kuin niihinkin, joihin sopimukset, lait ja määräykset kohdistuvat. Toisaalta meidän mielipiteemme kattavat laajemman alueen, pitemmän ajanjakson ja suuremman asijoukon kuin mitä voimme välittömästi havaita. Niinpä ne eivät voi koostua muusta kuin siitä, mitä muut ovat meille kertoneet ja mitä voimme kuvitella.

Tosin ei silminnäkiäkään palauta mieleensä viatonta kuvaa tapahtuneesta¹. Kokemus näyttää osoittavan, että silminnäkiä itse tuo tapahtumaan jotain, jonka hän myöhemmin siitä poistaa. Siinä, minkä silminnäkiä kuvittelee pelkäsi selonteoksi tapahtumasta, tuo tapahtuma on - useammin kuin uskotaan - muuttanut muotoaan. Näyttää siltä, että harvat tietoisuuteen sisältyvistä tosiasioista saadaan sellaisinaan todellisuudesta. Useimmat niistä näyttävät olevan osittain tehtyjä. Selonteko on tietävän ja tiedon kohteen yhteistä tuotetta. Tässä tilanteessa havaitsijan rooli on aina valikoiva ja usein luova. Näkemämme tosiasiat riippuvat sijainnistamme ja katsomistavoistamme.

Meille outo tapahtuma on kuin lapsen maailma, "pelkkä suunnaton, kukoistava ja kuhiseva sekamelska"². Jokainen todella uusi ja outo seikka vaikuttaa aikuisen silmissä juuri täl-

laiselta, sanoo John Dewey³. "Vieraat kielet, joita emme ymmärrä, kuullostavat aina lörpötykseltä ja siansaksalta, josta on mahdotonta löytää rajallisia, selviä ja muista erottuvia äännejoukkoja. Muita esimerkkejä ovat maalaismies kuhisevalla kadulla, maakrapu merellä ja urheiluun vihkiytymätön seuraamassa kahden huipputekijän välistä kamppailua pelissä. Työ tehtaassa näyttää asiaa tuntemattomasta aina aluksi tarkoituksettomalta sekamelskalta. Sananlaskunomaiseksi tulleeseen tapaan näyttävät oudon rodun jäsenet vierailijasta kaikki samanlaisilta. Ulkopuolinen erottaa lammaslaumassa vain suuria koko- tai värieroja, kun taas paimen tuntee jokaisen yksittäisen lampaan katraastaan. Asioita, joita emme ymmärrä, luonnehtii epämääräinen hämäryys (...). (...) (Y)ksinkertaisten käsittämistapojen muodostamisongelma on siten ongelma, joka ratkeaa kun muutoin epämääräiseen ja horjuvaan tuodaan sitä (1) rajoittavuutta ja erottelevuutta sekä (2) johdonmukaisuutta eli vakiintuneisuutta, joka on ominaista merkitykselle."

Mutta tuodun rajoittavuuden ja johdonmukaisuuden laatu riippuu siitä, kuka ne tuo. Myöhemässä jaksossa⁴ Dewey kertoo esimerkin siitä, miten eri tavalla kokenut maallikko ja kemisti saattavat määrittellä sanan metalli. Maallikon mukaan metallia määrittelevät "(s)ileys, kovuus, kiiltävyys ja välkehtyvyys sekä kokoon nähden suuri paino ... todennäköisesti mukaan luettaisiin seuraavia hyödyllisiä ominaisuuksia: metallia voidaan takoa ja venyttää sen murtumatta, sitä voidaan pehmittää kuumuuden ja kovettaa kylmyyden avulla, se säilyttää annetun hahmon ja muodon ja kestää painetta ja kulumista." Kemisti sitävastoin jättäisi milteipä vuorenvarmasti nämä esteettiset ja hyötyominaisuu-

Tuija Lindström

det syrjään ja määritteli metallin "jokaiseksi kemialliseksi alkuaineeksi, joka yhtyy happeen ja muodostaa tällöin emäksen".

Useimmissa tapauksissa me emme näe ensin ja määrittele sitten vaan määrittelemme ensin ja näemme sitten. Ulkomaailman suunnattomasta, kukoistavasta ja kuhisevasta sekamelskasta me poimimme esiin ne seikat, jotka kulttuurimme on jo määritellyt meille. Sitä, mitä olemme poimineet esille, meillä on taipumus havaita kulttuurimme meillemme stereotypisoimassa muodossa. Kuinka moni niistä suurmiehistä, jotka kokoontuivat Pariisiin⁵ ratkaisemaan ihmiskunnan kohtalonkysymyksiä, pystyi suuremmin näkemään heitä ympäröivää Eurooppaa? Useimmat lienevät nähneet pikemminkin Eurooppaa koskevat sitoumuksensa. Jos joku olisi kyennyt tutkimaan Clemenceaun mielen, oli-

siko hän löytänyt sieltä mielikuvia vuoden 1919 Euroopasta vaiko stereotyyppisten ideoiden paksun kerrostuman, joka on kasautunut ja kivettynyt pitkän ja riidanhaluisen olemassaolon aikana. Näkikö Clemenceau vuoden 1919 saksalaisia vai saksalaistyypin sellaisena kuin oli oppinut näkemään sen vuodesta 1871 alkaen? Hän näki tyypin, ja Saksasta saamistaan selonteista hän otti sydämelleen erityisesti ne ja, siltä näyttää, vain ne, jotka sopivat hänen mielessään olevaan tyyppiin. Jos junkkeri ärjähti, kyse oli aidosta saksalaisesta; jos taas työväenjohtaja tunnusti keisarikunnan synnit, kyse ei ollut aidosta saksalaisesta. Psykologikongressissa Göttingenissä tehtiin kiinnostava koe kaiken järjen mukaan harjaantuneiden havainnoitsijoiden joukossa:

"Lähellä sitä huonetta, jossa kongressi piti istuntoaan, järjestettiin yleiset naamiaisjuhlat. Yhtäkkiä kongressihuoneen ovi lennähti auki ja sisään ryntäsi klovni, jota ajoi mielipuolisesti takaa neekeri revolveri kädessään. He pysähtyivät tappelemaan keskelle konferenssihuonetta; klovni kaatui, neekeri syöksyi tämän kimppuun, laukaisi ja sitten molemmat ryntäsivät ulos huoneesta. Koko tapahtuma kesti tuskin kahtakymmentä sekuntia.

Kongressin puheenjohtaja pyysi läsnäolevia kirjoittamaan tapahtumasta välitömästi selonteon koska siitä järjestettäisiin varmasti polisiitutkinta. Selontekoja kertyi neljäkymmentä. Ainoastaan yhdessä oli pääasioista vähemmän kuin 20 % väärin; neljäsatoista virheitä oli 20 %:sta 40 %:iin; kahdessatoista 40 %:sta 50 %:iin ja kolmessatoista enemmän kuin 50 %. Sitäpaitsi kahdeskymmenessä neljässä selonteossa 10 % yksityiskohdista oli puhdasta mielikuvituksen tuotetta; kymmenessä niitä oli tätä enemmän ja kuudessa vähemmän. Lyhyesti: neljäsosa selonteista oli väärä.

Ei tarvitse sanoa, että koko tilanne oli etukäteen järjestetty ja että se valokuvattiin. Kymmenen väärää selontekoa voidaan luokitella satuihin ja tarinoihin; kaksikymmentäneljä selontekoa on puolittain legendaa ja vain kuudella on tarkkaa todistusaineistoa lähentelevää arvoa." ⁶

Näin ollen suurin osa neljästäkymmenestä harjaantuneesta havainnoitsijasta, jotka kirjoittivat vastuullisen selonteon juuri silmiensä edessä sattuneesta tapauksesta, näki tapauksen, jota ei sattunut. Koska luulisi että on helpompi kertoa tapahtuneesta kuin keksiä jotain, mitä ei tapahtunut, herää kysymys, mitä he näkivät. He näkivät tuolaista rähäkkää koskevan stereotypiansa. Kullekin heistä oli elämänsä aikana muodostunut joukko mielikuvia rähäköistä. Nämä mielikuvat häilyivät heidän silmiensä edessä.

Arvostettu taidekriitikko ⁷ on todennut että "ottaen huomioon ne lähes lukemattomat hahmot, joissa esine ilmenee ... sekä oman kyvyt-

tömyytemme aistia ja huomioida, me tuskin näkisimme esineitä piirteiltään ja ääri viivoiltaan niin määrättyneinä ja selvinä, että pystymme palauttamaan ne halutessamme mieleemme, ellei taide olisi antanut niille stereotyyppisiä hahmoja". Totuus on tätä laajempi, sillä maailman saamat stereotyyppiset muodot eivät kumpua yksin taiteesta, siis maalaustaiteesta, kuvanveistosta ja kirjallisuudesta, vaan yhtä lailla moraalilaeistamme, yhteiskuntafilosofioistamme ja poliittisista agitatioistamme. Seuraavat Berensonin virkkeet eivät tule yhtään sen vähemmän tosiksi, vaikka sana 'taide' korvattaisiin niissä sanoilla 'politiikka', 'liike-elämä' ja 'yhteiskunta': "... ennen kuin taiteen koulukuntien tutkimiseen omistetut vuosikymmenet ovat opettaneet meitä katsomaan myös omilla silmillämme, lankeamme helposti takaisin siihen tapaan, että hahmotamme kaiken katsomamme tuntemastamme taiteesta peräisin oleviin muotoihin. Meillä on oma normimme taiteen todellisuudelle. Jos joku esittää meille hahmoja ja värejä, joille emme löydä välitöntä vertauskohtaa omasta surkeasta kuluneiden muotojen ja värisävyjen varastostamme, pudistamme päätämme sille, ettei hänen ole onnistunut kuvata esineitä sellaisiksi kuin tiedämme niiden olevan, tai sitten syytämme häntä villillisyydestä.

2. Jos on niin, ettemme voi täysin ymmärtää muiden ihmisten tekoja ennen kuin tiedämme, mitä nämä luulevat tietävänsä, niin oikeutta tehdäksemme meidän ei pidä arvioida yksin heidän käytettävissään olevaa informaatiota vaan myös sitä mieltä jonka läpi se on suodattunut. Sillä hyväksytyt tyypit, vallitsevat mallit ja vakioversiot estävät informaation matkaa tietoisuuteen. Esim.

amerikkalaisuus on ainakin pinnalta katsoen eurooppalaista esittävän stereotypian korvaamista amerikkalaista esittäväällä. Niinpä maatyöläistä, joka saattaisi nähdä isäntänsä ikään kuin tämä olisi kartanonherra, opetetaan amerikkalaisuuden avulla näkemään isäntänsä ja työnantajansa amerikkalaisten normien mukaan. Tämä konstitui mielen muutoksen, joka tosiasiasa merkitsee, jos rokotus onnistuu, näkemistävän muutosta. Hänen silmänsä näkevät uudella tapaa. Eräs rakastettava säätyläisnainen todisti stereotyyppioiden olevan niin kertakaikkisen tärkeitä, että ellei hänen setreotyyppiotaan suvaita, ei ainakaan hän kykene hyväksymään ihmistä veljekseen eikä Jumalaa isäkseen. "Vaatteet yllämme vaikuttavat meihin oudolla tavalla. Vaatekappaleet luovat henkistä ja sosiaalista ilmapiiriä. Mitä voidaan toivoa sellaisen miehen amerikkalaisuudesta, joka teettää vaatteensa lontoolaisella räätäilillä? Jopa syömämme ruoka vaikuttaa amerikkalaisuuteemme. Millaista amerikkalaista tietoisuutta voi versoa hapankaalin ja Limburgin juuston ilma-
piirissä? Tai mitä voidaan odottaa sellaisen ihmisen amerikkalaisuudelta, jonka henki haisee valkosipulille?"⁸

Tietenkin on olemassa jokin yhteys ulkoisen näyttämön ja sen mielen välillä, jonka kautta sitä katselemme, aivan kuten radikaalien kokouksissa on muutamia pitkähiuksisia miehiä ja lyhyttukkaisia naisia. Mutta kiireiselle havainnoijalle riittää vähäinen yhteys. Jos yleisön joukossa on kaksi lyhyttukkaa ja neljä partasuuta, niin reportterille, joka tietää etukäteen että tuollaisen kokousten yleisöllä on tällainen maku karvankasvunsa hoidon suhteen, kyse on lyhyttukkien ja partasuiden muodostamasta yleisöstä. Meidän näkemyksemme ja tosiasioden

välillä on yhteys, mutta usein oudonlainen sellainen. Olkoon henkilö, joka on harvoin katsonut maisemaa sanokaamme muussa kuin siinä mielessä, miten se olisi mahdollista jakaa rakennustonteiksi. Mutta hän on nähnyt monia maisemamaalauksia olohuoneiden seinillä. Ja niistä hän on oppinut ajattelemaan maisemaa ruusunpunaisen auringonlaskun värittämänä tai kirkkotapulia kiertävänä tienä kuutamossa. Yhtenä päivänä hän menee maaseudulle. Tuntikausiin hän ei näe yhtäkään maisemaa. Sitten aurinko alkaa laskea ruusunpunaisena. Yhtäkkiä henkilöimme äkkää maiseman ja toteaa, että se on kaunis. Mutta kun hän pari päivää myöhemmin yrittää muistaa, mitä hän näki, on todennäköistä että hän muistaa pääasiassa jonkin taulun jostain olohuoneesta.

Ollessamme harjaantumattomia havainnoijia me poimimme ympäristöstä esiin tunnistettavia osasia. Merkit edustavat ajatuksia, ja nämä ajatukset täytämme mielikuvavarastossamme. Emme näe niinkään tätä miestä tai tätä auringonlaskua; pikemminkin panemme merkille, että kyse on miehestä tai auringonlaskusta ja sitten näemme pääasiassa sitä kaikkea, jota meidän mieleemme näistä aiheista jo sisältyy.

3. Tämä on taloudellista, sillä on uuvuttavaa yrittää nähdä kaikki seikat tuoreesti ja yksityiskohtaisesti niiden tyyppinä ja yleistyksinä näkemisen asemesta. Kiireisissä tapauksissa tällainen ei tule käytännöllisesti katsoen edes kyseeseen. Ystäväpiirissä tai suhteessa läheisiin kumppaneihin tai kilpailijoihin ei ole mitään yksilökohtaisen ymmärtämisen läpi kulkevaa oikotietä. Se ei ole myöskään millään korvattavissa. Eniten rakastamamme ja ihailmamme henkilöt ovat miehiä ja

naisia, joiden tietoisuutta kansoittavat tyyppien asemesta henkilöjoukot ja jotka tuntevat meidät eivätkä niinkään sitä luokitusta, johon saattaisimme sopia. Tarvitsematta edes lausua asiaa ääneen itsellemme tunemme intuitiivisesti, ettei mikään tiettyä tarkoitusta palveleva luokitus ole välttämättä omamme ja että lopullista arvoa on vain sellaisella kahden ihmisen suhteella, jossa kummatkin suhtautuvat toisiinsa päämäärinä sinänsä. Jokaisessa kahden ihmisen kontaktissa, jossa osapuolten henkilökohtaista loukkamattomuutta ei vahvisteta aksioomaksi, on häpeätahra.

Mutta nykyelämä on kiireistä ja moninaista. Ennen muuta fyysinen etäisyys erottaa toisistaan ihmisiä, jotka ovat usein elintärkeässä yhteydessä toisiinsa, kuten työntekijä ja työnantaja tai luottamushenkilö ja äänestäjä. Likeisempään tuttavuuteen ei ole aikaa eikä mahdollisuuksia. Sen sijaan panemme merkille yleisesti tunnetulle tyyppille ominaisen piirteen ja täytämme loput kuvasta niiden stereotyyppien avulla, joita meillä on mielessämme. Mies on agitaattori. Näin paljon panemme merkille tai saamme tietää. No, agitaattori on tällainen ja tuollainen henkilö. Niinpä **kyseinen mies** on tällainen ja tuollainen henkilö.

Kaikkein hiipivimpiä ja läpitukenkivimpia vaikutuksia ovat ne, jotka luovat ja ylläpitävät stereotyyppivarastoa. Me saamme tietää maailmasta ennen kuin näemme sen. Kuvittelemme useimmat asiat ennen kuin koemme ne. Ja niin kauan kuin kasvatus ei ole tehnyt meitä asiasta tietoisiksi, nämä ennakkokäsitykset hallitsevat pitkälti koko havaitsemisprosessia. Ne merkitsevät tiettyjä ilmiöitä tutuksi tai oudoiksi ja korostavat eroa niin, että jossain määrin tuttu nähdään hyvin tutuksi ja jossain määrin outo täysin vie-

raaksi. Näiden ennakkokäsitysten herättäjinä toimivat pienet merkit, jotka saattavat vaihdella varmasta osoittimesta epämääräiseen analogiaan. Kerran herätettyinä ne peittävät uuden vision vanhempien mielikuvien tulvaan ja heijastavat maailmaan jotain sellaista, joka on herännyt muistissa henkiin. Ellei ympäristössä olisi käytännöllistä yhdenmukaisuutta, ei olisi talouselämää eikä se ihmisten tapa, että ennakkonäkemyksen annetaan käydä varsinaisesta näkemisestä, johtaisi muuhun kuin virheisiin. Mutta riittävän tarkkoja yhdenmukaisuuksia on olemassa, ja tarve saattaa huomion kiinnittäminen taloudelliseksi on niin vääjäämätön, että kaikkien stereotyyppien hylkääminen ja korvaaminen täysin viattomalla kokemuksen vaarinotolla köyhdyttäisi ihmiselämää.

Tärkeää on stereotyyppien luonne ja se herkkäuskoisuus, millä niitä käytämme. Ja nämä riippuvat viime kädessä niistä kaikenkattavista kuvioista, joista elämänfilosofiamme rakentuu. Tässä filosofiassa oletamme, että maailma on koodattu omistamamme koodin mukaan. Tehdesämme selkoa siitä, mitä tapahtuu, olemme taipuvaisia kuvaamaan maailmaa, jossa asiat sujuvat koodimme mukaan. Mutta jos filosofiamme kertoo meille, että kukin ihminen on vain pieni osa maailmaa ja että hänen älynsä tavoittaa parhaimmillaankin vain vaiheita ja puolia ajatusten karkeasta verkosta, niin tällöin stereotyyppioitamme käyttäessämme olemme taipuvaisia tiedostamaan, että ne ovat vain stereotyyppioita, suhtautumaan niihin kevyesti ja muuttamaan niitä ilomielin. Olemme myös taipuvaisia tajuamaan yhä selvemmin, milloin ajatuksemme lähtivät liikkeelle, mistä ne käynnistyivät, miten me ne saimme ja miksi ne hyväksyimme. Kaikki hyö-

dyllinen historia on antiseptistä tähän tapaan. Se antaa meille mahdollisuuden tiedostaa, mikä satu, koulukirja, traditio, romaani, näytelmä, elokuva tai fraasi istutti tietyn ennakkokäsityksen tähän mieleen, tietyn toisen tuohon mieleen.

4. Ne, jotka haluavat sensuroida taidetta, eivät ainakaan aliarvioi tätä vaikutusta, joskin yleensä he ymmärtävät sen väärin. Lähes aina he ovat taipuvaisia estämään muita ihmisiä keksimästä mitään sellaista, jota he eivät ole pyhittäneet. Mutta oli miten oli he tuntevat epämääräisesti, siihen tapaan kuin Platon väittäessään runoilijoista, että fiktiosta saadut tyypit heijastetaan helposti todellisuuteen. Ei tarvitse juurikaan epäillä, että elokuvat rakentavat jatkuvasti sellaista kuviteltua, jonka sitten se, mitä ihmiset lukevat sanomalehdistä, manaa esiin. Ihmiskunnan koko kokemuksen aikana ei ole ollut elokuviin verrattavissa olevaa visualisointivälinettä. Jos joku firenzeläinen halusi saada kuvan pyhimyksistä, hän saattoi astella kirkkonsa freskojen ääreen ja nähdä sellaisen kuvan pyhimyksistä, jonka Giotto aikoinaan standardoi. Jos ateenalainen halusi kuvan jumalista, hän asteli temppeliin. Mutta kuvattujen kohteiden määrä oli suppea. Ja idässä, missä toisen käskyn henki oli laajalti hyväksytty, konkreettisten asioiden kuvaaminen oli vieläkin niukempaa. Ehkä tästä syystä käytännön asioiden ratkaisukyky oli niin rajoittunut kuin oli. Länsimaissa maallisen kuvaamisen määrä ja laajuus ovat kuitenkin viimeisten vuosisatojen aikana kasvaneet suunnattomasti: sanakuva, kertomus, kuvitettu kertomus ja lopulta elokuva ja tulevaisuudessa ehkä äänielokuva.

Valokuvilla on nykyhetken kuvitteluun sellaista auktoriteettia kuin painetulla sanalla oli eilen ja puhu-

tulla sanalla sitä ennen. Valokuvat näyttävät äärettömän todellisilta. Kuvittelemme että niissä todellisuus kohtaa meidät suoraan ilman inhimillistä välitystä. Ne ovat mielelle vaivattominta kuviteltavissa olevaa ruokaa. Jokainen sanallinen kuvaus, jopa jokainen liikkumaton kuvakin vaatii muistilta ponnisteluja ennen kuin mielessä on kuva siitä. Mutta valkokankaalla koko havaitsemis-, kuvaus-, selonteko- ja kuvittelu-prosessi on tehty katsojalle valmiiksi. Ilman muuta vaivaa kuin mitä valveillapysyminen vaatii se tulos, johon katsojan mielikuviutus aina pyrkii, tulvehtii valkokankaalta. Hämärä ajatus tulee eläväksi.

Uutisen luonne

Vaikka maailman kaikki journalistit työskentelisivät vuorokaudet ympäriinsä, he eivät voisi todistaa maailman kaikkia tapahtumia. Journalisteja ei ole kovinkaan runsaasti. Eikä kellään heistä ole kykyä olla samanaikaisesti useammalla kuin yhdellä paikalla. Journalistit eivät ole selvänäkijöitä eivätkä he tuijota kristallipalloon ja näe maailmaa tahtonsa mukaan. Heillä ei myöskään ole ajatuksensiirtoa apuvälineenään. Silti se aiheiden määrä, jonka nämä ihmiset kykenevät hallitsemaan, olisi todellinen ihme, ellei olisi olemassa standardirutiineja.

Sanomalehdet eivät yritä pitää silmällä koko ihmiskuntaa⁹. Niillä on tarkkailijoita sijoitettuina tiettyihin paikkoihin kuten poliisilaitokselle, oikeustalolle, kunnan- tai kaupungintalolle, Valkoiseen taloon, senaattiin, edustajainhuoneeseen jne. Tarkkailijat pitävät silmällä "verrat- tain harvoja paikkoja, joissa tulee ilmi, onko jonkun elämä ... poikennut tavalliselta uraltaan tai onko tapahtunut jotain kertomisen arvoista. Olettakaamme että esimerkiksi

John Smith joutuu vararikkoon. Kymmenen vuotta hän on kulkenut tietään tasaiseen tahtiin eikä kukaan hänen asiakkaitaan ja ystäviään lukuunottamatta ole uhrannut hänelle ajatustakaan. Sanomalehdille häntä ei ole ollut olemassakaan. Mutta yhdenentoista vuonna hän kärsii raskaita tappioita. Kun hänen kaikki varansa ovat kuluneet, hän kutsuu lopulta asianajajansa ja alkaa tehdä konkurssihakemusta. Asianajaja postittaa sen asianomaiselle viranomaiselle, joka tekee siitä asian vaatimat merkinnät virallisiin rekistereihin. Ja tässä astuvat sanomalehdet esiin. Kun viranomainen kirjoittaa Smithin liiketoimien hautajaispuhetta, katselee journalisti hänen olkansa yli ja saa parissa minuutissa tietää

Smithin vaikeudet. Lehdet tulevat yhtä informoiduiksi Smithin liiketoimien tilasta kuin jos ne olivat pitäneet journalistia tämän ovella joka päivä yli kymmenen vuoden ajan."¹⁰

Kun Given sanoo että sanomalehdet tietävät "Smithin vaikeudet" ja tämän "liiketoimien tilan", hän ei tarkoita että ne tietäisivät nämä samalla tavalla kuin Smith tietää tai kuin Arnold Bennet tietäisi, jos tekisi Smithistä kolmiosaisen romaaninsa sankarin. Sanomalehdet tietävät "parissa minuutissa" vain pelkät tosiasiat, jotka viranomainen kirjaa rekistereihin. Tämä havaittava teko "paljastaa" uutisen Smithistä. Toinen asia on, kirjoitetaanko asiasta uutisjuttu vai ei. Asian ydin on siinä, että ennen kuin tapahtumasarjoista

tulee uutisia, niiden on tehtävä itsensä tiettäväksi jonkin enemmän tai vähemmän havaittavan teon kautta. On tapahduttava jotain selaista selvää, jonka muodosta ei voi erehtyä. Se voi olla vararikoon joutumista ilmentävä teko taikka tulipalo, kolari, pahoinpitely, kapina, pidätys, irtisanominen, lakiesityksen antaminen, puhe, äänestys, kokous, tunnetun kansalaisen esittämä mielipide, sanomalehden pääkirjoitus, alennusmyynti, palkkatariffi, hinnanmuutos, sillanrakennusehdotus... Jokin manifestaatio täytyy olla. Tapahtumien kulun on omaksuttava tietty muoto, silti uutinen ei erotu mahdollisten totuuksien valtamerestä ennen kuin se on vaiheessa, jossa jokin sen puolista on toteutunut tosiseikka.

2. Luonnollisesti mielipiteet siitä, milloin tapahtumat ovat saaneet selostettavissa olevan muodon, voivat vaihdella laajalla alueella. Hyvä journalisti löytää uutisen useammin kuin kehnempi. Nähdessään vaarallisesti kallistuneen talon hänen ei tarvitse odottaa sen sortumista kadulle äkätäkseen uutisaiheen. Onnenlaukauksia on, mutta niihin pystyvä joukko on pieni. Useimmiten sen, että kyseessä on uutinen, paljastaa se, että tietty tapaus tietyllä näkyvällä paikalla omaksuu stereotyyppisen muodon. Näkyvin paikka on se, missä ihmisten asiat ja julkinen auktoriteetti kohtaavat. De minimis non curat lex. Näissä paikoissa avioliitot, syntymät, kuolemat, sopimukset, epäonnistumiset, perillepääsyt, lähdöt, oikeusjutut, epäjärjestykset, epidemiat ja katastrofit tulevat tiettäväksi.

Uutinen ei siksi olekaan ensi kädessä yhteiskunnallisten olojen peili vaan selonteko itsensä esiintunkeneesta puolesta. Uutinen ei kerro, miten siemen itää maaperäs-

sä, mutta saattaa kertoa, milloin ensimmäiset versot tunkevat maaperästä. Se saattaa jopa kertoa, mitä jonkun mukaan siemenille maaperässä tapahtuu. Se saattaa kertoa, etteivät versot puhjenneet esiin odotettuna ajankohtana. Niinpä mitä useampia sellaisia pisteitä on, joissa jokin tapahtuma voidaan kiteyttää, objektivoida, mitata ja nimetä, sitä useampia sellaisia pisteitä on, joissa uutinen voi tulla ilmi.

Siinäkin tapauksessa, että toteutettuaan ensin kaikki muut toimet ihmiskunnan parantamiseksi lainsäädäntö jonain päivänä kieltäisi baseballia koskevan kirjanpidon, saataisi yhä olla mahdollista pelata jonkinlaista peliä, jossa erotuomari päättäisi oman reilua peliä koskevan näkemyksensä mukaan, miten kauan peli kestäisi, milloin joukkueiden lyöntivuorot olisivat ja kumpaa joukkueista olisi pidettävä voittajana. Jos tätä peliä selostettaisiin lehdesä, selostus koostuisi erotuomarin päätöksiä koskevista merkinnöistä, reportterin yleisön vihellyksistä ja suosionosoituksista saamista vaikutelmista sekä parhaimmillaankin epämääräisestä kuvauksesta siitä, miten miehet, joilla ei ole selvää asemapaikkaa kentällä, liikuskelivat muutaman tunnin ajan merkkejä vailla olevalla tantereella. Mitä pitemmälle näin absurdin pulmatilanteen logiikkaa kuvittelee, sitä selvemmäksi käy, ettei uutisten kokoaemiseksi voi tehdä paljonkaan ilman koneistoa ja säännöstöä, jotka koskevat nimeämistä, kirjanpitoa ja asioiden rekisteröintiä.

Kaikkialla, missä on hyvä rekisteröintikoneisto, nykyaikainen uutispalvelu toimii hyvin tarkasti. Pörssimarkkinoilla on tällainen, ja niinpä uutiset hintojen liikkeistä kiitävät pörssilennättimien kautta luotettavan tarkasti. Vaalituloksia varten on rekisteröintikoneisto ja

kun laskenta ja taulukointi tehdään hyvin, valtakunnallisten vaalien tulos tiedetään yleensä jo vaaliyönä. Pitkälle kehittyneissä yhteisöissä pidetään kirjaa kuolemista, syntymistä, avioliitoista ja avioeroista ja nämä tiedetään tarkoin paitsi milloin asioita salaillaan tai lyödään laimin.

Luulenpa että uutisten varmuuden ja rekisteröintijärjestelmän välillä löytyy hyvin suora suhde. Jos palauttaa mieleensä ne aiheet, jotka muodostavat uudistajien periaatteellisen syytöksen lehdistöä vastaan, huomaa ne sellaisiksi, joissa lehdistön asema on sama kuin ilman kirjanpitoa tapahtuvan baseballpelin erotuomarin. Kaikki mielentiloja koskevat uutiset ovat tällaisia; samoin persoonallisuutta, vilpittömyyttä, pyrkimystä, tarkoituksperää, aikomusta, joukkotunnetta, kansakunnan tunnetilaa, julkista mielipidettä tai toisten maiden hallitusten politiikkaa koskevat kuvaukset. Tällaisia ovat myös monet tulevia tapahtumia ennakoivat uutiset; edelleen yksityisiä voittoja, yksityisiä tuloja, palkkoja, työoloja, työn tehokkuutta, koulutusmahdollisuuksia, työttömyyttä jne. koskevat kysymykset. Kaikki nämä edellyttävät tietoja, joiden kirjaaminen on parhaimmillaankin ollut puuskittaista. Tiedot voivat olla salaisia sensuurin tai yksityisyyden perinteen takia tai niitä ei ehkä ole, koska kukaan ei ole pitänyt kirjaamista tarpeellisena tai koska sitä pidetään byrokraattisena taikka koska kukaan ei vielä ole keksinyt objektiivista mittausjärjestelmää. Siksi näitä aiheita koskevien uutisten kohtalona on jäädä kiistanalaisiksi ellei niitä lyödä täysin laimin. Tapahtumat, joista ei pidetä kirjaa, raportoidaan joko henkilökohtaisina ja sovinnaisina mielipiteinä tai ne eivät ole uutisia. Ne eivät saa mitään hahmoa ennen kuin joku protestoi tai tutkii niitä

taikka tekee, sanan etymologisessa mielessä, julkisen kysymyksen niistä.

Tässä piilee lehdistöagentin eli tiedottajan olemassaolon syy. Se, mistä tosiseikoista ja vaikutelmista on syytä tiedottaa, on suunnattoman herkkä asia. Jokainen järjestynyt ihmisryhmä on tulossa yhä vakuutuneemmaksi siitä että halutessaan julkisuutta tai pyrkiessään välttämään sitä se ei saa jättää tätä asiaa koskevaa harkintaa journalistille. On turvallisempaa palkata ryhmän ja lehdistön välillä toimiva tiedottaja. Ja kun tiedottaja on kerran palkattu, kiusaus hyödyntää hänen strategista asemaansa on suuri. Jos tiedottaminen olisi ilmeisten tosiseikkojen yksinkertaista toistamista, tiedottaja ei juuri olisi kirjuria kummempi. Mutta koska useimpia suuria uutisalueita koskevat tosiseikat eivät ole yksinkertaisia ilmeisyydestä puhumattakaan vaan valinnoista ja mielipiteistä riippuvia, on luonnollista, että jokainen haluaisi itse valita tosiseikat lehdistön painettavaksi. Tiedottaja tekee tämän. Ja tämän tehdessään hän säästää varmastikin suuresti journalistin vaivoja esittämällä tälle selvän kuvan tilanteesta, jossa tämä ei muutoin ehkä näkisi päätä eikä häntää. Mutta on selvää että kuva, jonka tiedottaja valmistaa toimittajalle, on sellainen, jonka hän toivoo yleisön näkevän. Hän on sensori ja propagandisti, vastuussa vain työnantajalleen. Koko totuudelle hän on vastuussa vain sikäli kuin se käy yksiin sen käsityksen kanssa, joka työnantajalla on omista eduistaan.

Tiedottajan kehittyminen on selvä merkki siitä, että nykyelämän tosiseikat eivät itsestään omaksu sitä muotoa, jossa ne voidaan tietää. Jonkun on annettava niille muoto. Ja koska toimittajat eivät päivittäisiltä rutiineiltaan pysty antamaan tosiasioille muotoa ja koska etuajat-

telun ylittävää, järjestynyttä älymyytöä on vain niukalti, ne osapuolet, joiden edut ovat kyseessä, ovat ehättäytyneet tyydyttämään muodonannon tarvetta.

3. Hyvä tiedottaja ymmärtää etteivät hänen ajamansa asian hyvät puolet ole uutisia elleivät ne sitten ole niin outoja hyveitä että ne pistävät esiin keskeltä rutiininomaista elämää. Ei siksi, etteivätkö lehdet pitäisi hyveistä, vaan siksi ettei silloin, kun kukaan ei odota mitään tapahtuvaksi, ole mitään mieltä sanoa ettei mitään tapahtunut. Niinpä jos tiedottaja haluaa käytettävissä olevaa julkisuutta, hänen on, hyvin tarkoin sanoen, pantava jotain käyntiin. Hän järjestää jonkin tempauksen: estää liikenteen, ärsyttää poliisia, onnistuu tavalla tai toisella kietomaan asiakkaansa tai ajamansa asian uutisarvoiseen tapaukseen. Suffragetit tiesivät tämän. Vaikka he eivät saaneet paljonkaan nauttia tiedosta, he vaikuttivat siihen ja pitivät naisten äänioikeuskysymystä uutisissa vielä pitkään sen jälkeen kun väitteet puolesta ja vastaan oli puitu ruumeniksi ja ihmiset olivat asettumassa aloilleen pitäen suffragettiliikettä yhtenä amerikkalaisen elämän vakiintuneista instituutioista¹¹.

Olettakaamme että huonot olot johtavat lakkoon. Mikä on epäkohdan mitta? Tietty käsitys oikeasta elintasosta, hygieniasta, taloudellisesta turvasta ja ihmisarvosta. Teollisuus voi olla paljon yhteisön teoreettisen normin alapuolella mutta työläiset liian kurjassa jamassa protestoidakseen. Tai olot voivat ylittää normin, mutta silti työläiset voivat protestoida voimakkaasti. Normi on parhaimmillaankin epämääräinen mitta. Oletamme silti että olot ovat normin alapuolella, sellaisena kuin päätoimittaja¹² normin ymmärtää.

Silloin tällöin - työläisten uhkailua odottamatta, vaikkapa sosiaalitehtäjän innostamana - hän lähettää toimittajia tutkimaan asiaa ja haluaa kiinnittää huomiota huonoihin oloihin. Tietystikään hän ei voi tehdä näin usein, sillä nämä tutkimukset maksavat aikaa, rahaa, erityistä lahjakkuutta ja paljon tilaa.

Huonot olot sinänsä eivät ole uutinen, sillä harvoja tapauksia lukuunottamatta journalismi ei ole raakamateriaalin ensi käden raportointia. Se on tämän materiaalin raportointia sen jälkeen kun sitä on muokattu. Niinpä huonoista oloista voi tulla uutinen, jos terveydenhoitolautakunta ilmoittaa epätavallisen korkeista kuolinlukuista jollain teollisuusalueella. Tällaisen asioiden puuttumisen puuttuessa ei toiseikoista tule uutista ennen kuin työläiset järjestäytyvät ja esittävät työnantajille vaatimuksia. Jos asian helppo ratkaisu on varma, sen uutisarvo on tällöinkin matala siitä riippumatta, korjaako ratkaisu itse oloja vai ei. Mutta jos suhteet teollisuudessa luhistuvat lakoksi tai saarroksi, uutisarvo kasvaa. Jos häiriö koskettaa palveluja, joista lehden lukijat ovat välittömästi riippuvaisia, tai jos se merkitsee järjestyksen särkymistä, uutisarvo on yhä suurempi.

Perimmäinen ongelma ilmenee uutisessa tiettyjen helposti tunnistettavien oireiden kuten vaatimuksen, lakon tai epäjärjestyksen kautta. Työläisen tai eduista riippumatta oikeutta etsivän näkökulmasta vaatimus, lakko ja epäjärjestys ovat pelkästään pintaväreilyä prosessista, joka heidän mielestään on paljon monimutkaisempi. Mutta koska kaikki välitön todellisuus on niin toimittajan kuin eri lehdille tukensa antavan yleisönkin suoran kokemuksen ulottumattomissa, on toimittajien ja yleisön yleensä odotettava signaa-

lia, jona toimii jokin havaittava teko. Kun signaali saapuu, vaikkapa siten että työmiehet lähtevät tehtaalta tai poliisi kutsutaan paikalle, se kutsuu peliin mukaan ne stereotyyppiat, joita ihmisillä on lakoista ja epäjärjestyksestä. Näkymätön kamppailu ei voi lukea yhtäkään tällaista omaksi hyväkseen. Se pannaan merkillä abstraktisti ja tätä abstraktiota elävöittävät sitten lukijan ja toimittajan välittömät kokemukset. Selvästikin kyse on hyvin erilaisista kokemuksista kuin mitä lakkolaisilla on. Jälkimmäiset tuntevat esimerkiksi työnjohtajan äkäisyyden, koneiden hermoja raastavan yksitoikkoisuuden, tukahduttavan huonon ilman, vaimojensa raadannan, lastensa kitukasvuisuuden, vuokra-sarmiansa siivottomuuden. Lakon iskulauseet ovat täynnään näitä tuntemuksia. Mutta toimittaja ja lukija näkevät ensi alkuun vain lakon ja muutaman tunnussanan. He täyttävät nämä omilla tuntemuksillaan. Heidän tuntemuksenaan voi olla, että heidän työpaikkansa ovat käyneet epävarmoiksi koska lakkolaiset pysähdyttävät heidän työssään tarvitsemansa hyödykkeet, että pula ja hinnankorotukset ovat uhkaamassa ja että kaikki tämä on kiroton epämurkavaa. Myös nämä ovat realiteetteja. Ja kun nämä värittävät niitä abstrakteja uutisia, jotka lakko on kutsunut esiin, niin kuuluu vain asioiden luonteeseen, että työläiset jäävät heikoille. Toisin sanoen olemassaolevan teollisten suhteiden järjestelmän luonteeseen kuuluu, että uutiset, jotka kumpuavat työläisten tunteista epäkohdista ja toiveista, eivät paljastu uutisiksi juuri millään muulla tavoin kuin tuotantoon kohdistuvan havaittavan teon kautta.

Mitä meillä siis on? Olot kaikessa kuohuvassa monimutkaisuudessaan, havaittava teko, joka toimii niiden signaalina, stereotyyppinen uutis-

juttu, joka julkaisee signaalin, ja merkitys, jonka lukija itse injektoi sen jälkeen kun hän on johtanut tuon merkityksen suoraan itseensä vaikuttavasta kokemuksesta. Lukijan kokemus lakosta voi toki olla erittäin tärkeä, mutta lakon aiheuttaneen keskeisen ongelman kannalta se on syrjäinen. Silti tämä syrjäinen merkitys on kaikkein kiinnostavin. Mielikuvituksessa tapahtuva astuminen keskeisten kysymysten äärelle merkitsee, että lukijan on astuttava ulos itsestään, hyvin erilaisten elämien sisälle.

Tästä seuraa että lakkoa selotettaessa helpoin tapa on antaa havaittavan teon paljastaa uutinen ja kuvata tapausta tarinana siitä, miten se koskettaa lukijan elämää. Tässähän lukijan huomiokyky ensiksi virittyy ja hänen kiinnostuksensa helpoimmin herää. Suuri - taikka sanoisinpa itse ratkaiseva - osa siitä, mikä työläisestä ja uudistusmielisestä näyttää lehden harjoittamalta harkitulta vääristelyltä, on välitöntä seurausta uutisen paljastamiseen liittyvistä käytännön vaikeuksista ja emotionaalisesta vaikeudesta tehdä etäiset tosiseikat kiinnostaviksi. Tämä ei onnistu ennen kuin me Emersonin sanoin voimme "havaita (ne) vain meille tutun kokemuksen uudeksi versioksi" ja voimme "ruveta kääntämään (niitä) heti paikalla omiksi rinnakkaisiksi tosiseikoiksemme." ¹³

Tutkittaessa sitä, miten monista lakoista kerrotaan lehdistössä, havaitaan hyvin usein, että varsinaiset kysymykset saavat harvoin sijaa otsikoissa ja että ingressissäkin niistä puhutaan hyvin vähän. Joskus niitä ei edes mainita missään. Naapurikaupungissa sattuvan työselkauksen tulee olla hyvin vakava ennen kuin uutisjuttu sisältää mitään tarkempaa siitä, mitä kiista koskee. Uutisrutiini toimii tällä tavoin.

Pienin muutoksin se toimii tällä tavoin myös poliittisten asioiden ja ulkomaan uutisten kyseessä ollen. Uutinen on selonteko kiinnostaviksi koetuista havaittavista vaiheista. Lehteen kohdistuvaa painetta tämän rutiinin noudattamiseksi tulee monilta tahoilta. Sitä tulee siitä että on taloudellista panna merkille vain tilanteen stereotyyppinen vaihe. Sitä tulee siitä että on vaikea löytää journalisteja, jotka kykenevät näkemään sellaista mitä eivät ole oppineet näkemään. Sitä aiheuttaa se että on lähimain mahdotonta löytää edes sen verran tilaa, että parhaankaan journalistin olisi mahdollista tehdä epätavallinen näkemys uskottavaksi. Sitä aiheuttaa se taloudellinen pakko, että lukijan kiinnostus on herätettävä nopeasti, ja siihen liittyvä taloudellinen riski, että jutut eivät kiinnosta häntä lainkaan tai että hän suuttuu odottamattomiin ja riittämättömästi tai kömpelästi kerrottuihin uutisiin. Kaikki nämä vaikeudet yhdessä tekevät päätoimittajan epävarmaksi kun kyseessä on vaarallinen aihe ja aiheuttavat sen, että hän luontojaan asettaa etusijalle kiistämättömän tosiasian ja parhaiten lukijan kiinnostukseen sovitun käsittelytavan. Kiistämätön tosiasia on itse lakko ja se tehdään helpoimmin kiinnostavaksi tuomalla esiin sen lukijalle aiheuttamat hankaluudet.

Kaikki hienojakoisemmat ja syvemmät totuudet ovat vallitsevassa teollisessa järjestelmässä hyvin epäluotettavia totuuksia. Ne edellyttävät elintasoja, tuottavuutta ja ihmisoikeuksia koskevia arvioita, jotka ovat loputtoman kiistanalaisia tarkan rekisteröinnin ja määrällisen erittelyn puutteessa. Niin kauan kuin teollisuudessa ei ole yleisesti sitovia sovittelumenetelmiä eikä yhtään asiantuntijaa seulomassa todistusaineistoa ja väitteitä, niin kauan

melkein jokainen journalisti etsii lukijan kannalta sensaatiomaista tosiseikkaa. Niin kauan kuin todellista lakia ja järjestystä ei ole olemassa, pääosa uutisista toimii, ellei asiaa tietoisesti ja rohkeasti korjata, niitä vastaan, joilla ei ole lainmukaista ja järjestelmällistä keinoa puolustaa oikeuksiaan. Uutisjutut toimintanäyttämöltä panevat merkille ne häiriöt, joita oikeuksiensa puolustaminen aiheutti, ennemminkin kuin tähän johtaneet syyt. Syyt kun eivät ole kourin kosketeltavissa.

4. Päätoimittaja käsittelee näitä uutisjuttuja. Hän istuu toimituksessa niitä lukien. Itse tapauksista hän näkee harvoin sen laajempaa osaa. Kuten olemme nähneet hänen on pakko kosiskella vähintäänkin osaa lukijoistaan joka päivä, sillä nämä jättävät hänet armotta jos kilpaileva lehti sattuu vetoamaan paremmin heidän mielikuvitukseensa. Hän työskentelee suunnattoman paineen alaisena, sillä lehtien kilpailu on usein kiinni muutamasta minuutista. Jokainen uutisjuttu vaatii pikaisen mutta mutkikkaan arvion. Se täytyy ymmärtää ja suhteuttaa muihin yhtä lailla ymmärrettyihin uutisjuttuihin. Siitä on tehtävä suuri numero tai kuitattava se vähällä huomiolla aina sen mukaan, millaiseksi päätoimittaja käsittää yleisön todennäköisen kiinnostuksen. Ilman standardointia, ilman stereotyyppiä, ilman rutiiniarviota, ilman melko häikäilemätöntä vivahteista piittaamattomuutta jokainen päätoimittaja kuolisi piankin ylenmääräiseen kiihtymykseen. Lopullinen sivu on määrätyn kokoinen, sen tulee olla valmis täsmälleen tietyllä hetkellä; siihen mahtuu vain tietty määrä otsikoituja juttuja ja jokaiseen otsikkoon mahtuu vain tietty määrä kirjaimia. Jatkuvana uhkana on ostavan yleisön oikullinen hoppu, painokannelaki ja loputtomien

hankaluuksien mahdollisuus. Koko juttu ei kerta kaikkiaan olisi hallittavissa ilman kaavoittamista, sillä standardoidussa tuotteessa ajan- ja vaivannäkö on minimoitu. Se on osittainen tae sen epäonnistumista vastaan.

Lukijansa saavuttaessaan on jokainen lehti tulosta kokonaisista valintojen sarjoista, jotka koskevat sitä, mitkä jutut painetaan, miten ne sijoitetaan, miten paljon tilaa kullekin annetaan ja miten kutakin korostetaan. Mitään objektiivisia valintanormeja ei ole; on vain totuttuja tapoja. Otetaanpa kaksi samassa kaupungissa samana aamuna ilmestynyttä lehteä. Toisen pääuutisotsikko on: "Iso-Britannia lupaa Berliinille apua ranskalaisten aggressiota vastaan; Ranska tukee avoimesti Puolaa." Toisen pääuutisotsikko taas on: "Rouva Stillmanin uusi rakkaus". On makuasia, joskaan ei täysin päätoimittajan makuasia, kumman asettaa etusijalle. Päätoimittajan arviota riippuu, mikä vangitsee sen puolen tunnin huomion, jonka tietty lukijajoukko uhraa hänen lehdelleen. Nyt huomion kiinnittämisongelma ei suinkaan ole yhtä kuin se, että uutiset esitettäisiin uskonnollisen opetuksen tai jonkin eettisen kulttuurimuodon asettamassa perspektiivissä. Ongelmana on herättää lukijassa tuntemus, saattaa hänet tuntemaan henkilökohtaista samastumista lukemaansa juttuun. Uutinen, joka ei tarjoa mahdollisuutta astua kuvaamaansa kamppailuun, ei pysty vetoamaan laajaan yleisöön. Yleisön on voitava henkilökohtaisen samastumisen kautta osallistua uutiseen, samalla tavoin kuin se osallistuu näytelmään. Aivan kuten itsekukin pidättää henkeään sankarittaren ollessa vaarassa tai kuten hän auttaa Babe Ruthia heilauttamaan mailaansa, aivan samoin, joskin hienovaraisemmin, lukija astuu uutiseen.

Ja jotta hän voisi astua siihen, hänen on löydettävä tuttu jalansija tarinasta. Stereotyyppien käyttö tarjoaa hänelle sen. Stereotyyppit kertovat hänelle, että jos putkimiesten yhdistystä nimitetään "renkaaksi", on asianmukaista ilmaista vihamielisyyttä; jos sitä nimitetään "johlavien liikemiesten ryhmäksi", vihje kuuluu että myönteinen reagointi on paikallaan.

Mielipiteiden luomisen voima lepää näiden elementtien yhdistelmissä. Pääkirjoitukset toimivat vahvistajina. Joskus tilanteessa, jossa uutissivut ovat liian hämmentäviä kyetäkseen tarjoamaan samastusmahdollisuutta, pääkirjoitukset antavat lukijalle avaimen, jonka avulla hän pääsee mukaan. Avain on välttämätön, jos hänen, kuten meistä useimpien, on ahmaistava uutisanti kiireessä. Hän vaatii jonkinlaista ehdotusta, joka kertoisi hänelle, missä kohdassa hänen - yksilön, joka käsittää itsensä sellaiseksi ja sellaiseksi henkilöksi - on integroitava tuntemuksensa lukemaansa uutiseen.

Kyky jäädä mielipiteettömäksi merkitsee joko kiinnostuksen puuttetta sitä kohtaan, mitä asiasta seuraa, tai elävää tunnetta kilpailevista vaihtoehdoista. Jos kyseessä on vaihtokapa ulkopoliittikka tai sakramentit, kiinnostus siihen, mitä asiasta seuraa, on voimaperäistä kun taas kei-not mielipiteen punnitsemiseksi ovat vähäiset. Yleisten uutisten lukija on samassa ikävissä jamassa. Lukeakseen niitä hänen on oltava kiinnostunut; toisin sanoen hänen on astuttava tilanteeseen ja kannettava huolta sen tuloksesta. Mutta jos hän ei pysty jäämään mielipiteettömäksi ja jos - riippumattomien tarkistusmahdollisuuksien puuttuessa - sanomalehden hänelle antama juonto on olemassa, itse se tosi-seikka, että hän on kiinnostunut, tekee hänelle vaikeaksi saavuttaa

sellainen mielipiteiden tasapaino, joka likeisimmin lähenisi totuutta. Mitä intohimoisemmin asia häntä kiehtoo, sitä taipuvaisempi hän on suuttumaan paitsi eriävistä näkemyksistä myös häiritsevistä uutisista. Tästä syystä useat lehdet - saatettuaan lukijansa rehellisesti puolueellisiksi - huomaavat, etteivät ne voi muuttaa kantaansa helposti edes silloin, kun päätoimittaja uskoo tosiasioiden tätä edellyttävän. Jos muutos on välttämätön, se on toteutettava mitä suurimmalla taidolla ja herkkätunteisuudella. Tavanomaisesti lehti ei uskaltaudu näin uhkarohkeaan yritykseen. On helpompaa ja turvallisempaa karsia pois ja jättää julkaisematta asioita koskevat uutiset ja sammuttaa tuli tällä tavoin tukahduttamalla.

Viitteet

¹Vrt. esim. LOCARD, Edmond. L'Enquete Criminelle et les Methodés Scientifiques.

²JAMES, William. Principles of Psychology, Vol. I, s. 488.

³DEWEY, John. How We Think, s. 121.

⁴Op.cit., s. 133.

⁵Kyse on Versailles'n rauhankokouksesta vuonna 1919. - Suom. huom.

⁶von GENNEP, A. La formation des légendes, s. 158-159. Lainattu teoksesta van LANGENHOVE, F. The Growth of a Legend, s. 120-122.

⁷BERENSON, Bernard. The Central Italian Painters of the Renaissance, s. 60 ja edelleen.

⁸New Republic, June 1, 1921, s. 21.

⁹Ks. GIVEN, John L. Making a Newspaper, luku "Uncovering the News".

¹⁰Op.cit., s. 57.

¹¹Vrt. IRWIN, I.H. The story of the Woman's Party.

¹²"Editor" on käännetty systemaattisesti päätoimittajaksi; nykyisessä toimitusorganisaatiossa se, mitä tällä tarkoitetaan, viitanee toimitussihteeriin. - Suom. huom.

¹³EMERSON, R.W. Art and Criticism. Lainattu teoksen BROWN, R.W. The Writer's Art, s. 87, mukaan.